

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 1 4 2 1 9 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA KOT DRUGI JEZIK

Izpitna pola 1

- A) Bralno razumevanje
B) Razčlemba neumetnostnega besedila

Sobota, 30. avgust 2014 / 60 minut (20 + 40)

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec).

Izpitna pola je sestavljena iz dveh delov, dela A in dela B. Časa za reševanje je 60 minut. Priporočamo vam, da za reševanje dela A porabite 20 minut, za reševanje dela B pa 40 minut.

Izpitna pola vsebuje 7 nalog v delu A in 14 nalog v delu B. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 70, od tega 20 v delu A in 50 v delu B. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpišujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor.

Pišite čitljivo in skladno s pravopisnimi pravili, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami. Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov (možnost odbitnih točk zaradi jezikovnih napak).

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

M 1 4 2 1 9 1 1 1 0 3

Priloga z neumetnostnim besedilom

SLOVENSKI ARHITEKTURNI DOSEŽKI

Bloudkov dom Ilirije v Planici

BESEDILO: Boris Leskovec

- 1. Stanko Bludek je bil v prvi polovici 20. stoletja »spiritus agens« športa na Slovenskem. Na področju razvoja športnih objektov nam je zapustil bogato dediščino, a nekateri njegovi objekti, ki so bili v času in prostoru pionirski dosežki ne le v slovenskem merilu, doživljajo povsem neprimerno obravnavo in usodo.**
2. Stanko Bludek je med drugim projektiral in sofinanciral gradnjo kopališča Ilirija leta 1930, ki je bilo v tistem času primerljivo s kopališčem Amalienbad na Dunaju. Veljalo je za najsodobnejše kopališče v Jugoslaviji. Poleg planiških skakalnic je projektiral tudi prvo smučarsko vlečnico v Jugoslaviji (pod Ciprnikom v Planici), prvo kotalkališče v Ljubljani, stadion Ilirije s tribunami in garderobami ob Gorenjskem kolodvoru v Šiški ter vrsto športnih naprav in rekvizitov, kot so kotalke, sedež za konjske dirke, sani za smuško vzpenjačo v Planici, letala, avtomobile in helikopter.
3. Mnogo njegovih objektov je bilo porušeni ali pa so bili deležni skazitve oz. neprimerne prenove. Eden takih je tudi dom Športnega kluba Ilirije v Slatni v Planici. ŠK Ilirija je že leta 1929 oblikovala gradbeni odbor, ki si je zadal nalogo zgraditi smučarski dom v Planici.

V ta namen je odbor organiziral izvedbo posojila s tisoč obveznicami po sto dinarjev. Dom naj bi postal pomembno izhodišče za planinske letne in zimske ture od Mojstrovke pa vse do Petelinjeka blizu Rateč. Zgrajen naj bi bil v »gorenjskem« slogu, pretežno iz lesa. Poleg klubskih prostorov so bile predvidene tudi sobe za goste v mansardi. Objekt naj bi bil v celoti pokrit s škodlami, ob njem sta bila predvidena tudi teniško igrišče in bazen.

Dom Ilirije v Planici je bil prvi celovit športni objekt v tedanji Jugoslaviji.

4. Leta 1932 je bil smučarski dom odprt, čez tri leta pa so na predlog Stanka Bloudka zgradili tudi dependanso ter omenjeno teniško igrišče in bazen, leta 1939 pa se jim je pod Ciprnikom pridružila tudi prva smučarska vlečnica v Jugoslaviji.
5. Bazeni, ki je bil namenjen športnikom in funkcionarjem, je bil tudi primeren rekreacijski objekt, ki so ga uporabljali planinci in alpinisti po opravljenih zimskih in letnih turah. Podobno kot pri Vurnikovem bazenu v Radovljici se je voda ogrevala na strehi objekta.
6. Dom v Planici je bil vrsto let tudi središče kulturnega in družabnega življenja, zlasti ob večjih in pomembnejših planiških prireditvah. Čeprav bi se moral ohraniti kot pomemben del naše športne in kulturne dediščine, je bil pred leti prenovljen v sodoben, neprepoznaven objekt, pri čemer tudi Bloudkovega bazena ni več.
7. Nekateri športni objekti na Slovenskem so pomemben del športne in širše kulturne in tehniške dediščine. Odnos družbe do teh objektov pomeni tudi del zgodovinskega spomina slovenskega naroda ter njegove identitete. Zato bi bilo treba temu problemu v prihodnje posvetiti več pozornosti.

(Vir: Boris Leskovec: Bloudkov dom Ilirije v Planici. Gea, maj 2010. Str. 48.)

Prazna stran

A) BRALNO RAZUMEVANJE

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Predstavite okoliščine izhodiščnega besedila. Odgovore vpišite na ustrezno mesto.

Kdo je tvorec besedila?	
Kdo je naslovnik?	
Kje in kdaj je bilo besedilo objavljeno?	
Katera nebesedna prvina dopolnjuje besedilo?	

(4 točke)

2. Določite vrste izhodiščnega besedila. V vsaki vrstici podčrtajte ustrezno možnost.

- uradno/neuradno
- zasebno/javno
- umetnostno/neumetnostno
- publicistično/strokovno/praktičnosporazumevalno
- propagandno/nepropagandno
- enogovorno/dvogovorno

(3 točke)

3. Ali je tema izhodiščnega besedila že izražena v naslovu? Odgovor pojasnite v eni povedi.

(3 točke)

4. Kakšno je novinarjevo ubeseditveno stališče v uvodnem delu besedila (1. odstavku)? Odgovor napišite na črto.

Iz besedila izpišite besedno zvezo, ki potrjujejo vašo odločitev.

(2 točki)

5. Besedilo je bilo objavljeno v stalni rubriki SREDICA. Kako vi razumete naslov te rubrike in zakaj je po vašem mnenju izhodiščno besedilo objavljeno v tej rubriki? Svoj odgovor utemeljite v največ dveh povedih.

(3 točke)

6. Tri izmed naslednjih trditev **niso** skladne z izhodiščnim besedilom. Obkrožite črke pred njimi.

- A Stanko Bloudek je na področju športa dosegel kar precejšnjo bero priznanj.
- B Stanko Bloudek je v prvi polovici 20. stoletja na področju razvoja športnih objektov Slovincem zapustil bogato dediščino.
- C Stanko Bloudek je projektiral gradnjo kopališča Ilirija že leta 1930.
- Č Mnogo objektov, ki jih je projektiral Stanko Bloudek, so porušili.
- D Dom Športnega kluba Ilirije v Slatni v Planici so rekonstruirali po načrtih Stanka Bloudka.
- E Dom v Planici je danes središče kulturnega in družabnega življenja številnih turistov.

(3 točke)

7. Ali so naslednje trditve skladne z vsebino izhodiščnega besedila? Obkrožite DA ali NE.

Kopališče Ilirija je v času svoje izgradnje bilo primerljivo s kopališčem Amalienbad na Dunaju.

DA NE

Prvo smučarsko vlečnico v Jugoslaviji je projektiral Stanko Bloudek.

DA NE

Stanko Bloudek je znan tudi po planiških skakalnicah.

DA NE

Smučarski dom ŠK Ilirije v Slatni v Planici je bil odprt 1932. leta.

DA NE

(2 točki)

B) RAZČLEMB A NEUMETNOSTNEGA BESEDILA

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Kateri sporočilni namen je v izhodiščnem besedilu prevladujoč? Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom.

- A prikazovalni
- B vrednotenjski
- C pozivni

(1 točka)

2. V besedilu je novinar uporabil latinski citat »spiritus agens«. S katerim slovarjem si lahko pomagate, če latinskega izraza ne razumete? Svoj odgovor utemeljite v eni povedi.

_____ (3 točke)

3. Prevzetim besedam izhodiščnega besedila ugotovite pomen, tako da na črtico pred vsako besedo zapišete črko ustrezne razlage iz desnega stolpca.

_____ identiteta	A priprava, orodje, pripomoček
_____ pionir	B zgraditi, napraviti, zasnovati kaj, izdelati načrt
_____ rekvizit	C duhovna, gibalna sila
_____ spiritus agens	Č kdor utira nove poti npr. v znanosti, tehniki
_____ skonstruirati	D stranska zgradba ali ustanova
_____ depandansa	E istovetnost

(6 točk)

4. V izhodiščnem besedilu so zapisane spodnje tvorjenke. V preglednico vpišite, po katerem besedotvornem načinu so nastale.

Tvorjenka	Besedotvorni način
dediščina	
pionirski	
kolodvor	
kotalkališče	
čeprav	

(5 točk)

5. Med navedenimi besedami podčrtajte tisto, ki **ne sodi** v isto besedno družino.

smučarski, smukač, smučanje, smučišče, smuč, smuči, smučar

(1 točka)

6. V navedenem delu besedila so določeni podatki ponovljeni. Izpisanim naveznikom poiščite pripadajočo besedo/besedno zvezo, na katero se navezujejo. Določite tudi način navezovanja. Rešitve vpišite v spodnjo preglednico.

Mnogo njegovih objektov je bilo porušenih ali pa so bili deležni skazitve oz. neprimerne prenove. Eden takih je tudi dom Športnega kluba Ilirije v Slatni v Planici.

Bazen je bil tudi primeren rekreacijski objekt, ki so ga uporabljali planinci in alpinisti po opravljenih zimskih in letnih turah.

Beseda/besedna zveza	Naveznik	Način navezovanja
	(eden) takih	
	ki/ga	

(4 točke)

7. Preberite izpisani povedi in rešite nalogi.

- 7.1. Ugotovite glagolska načina v naslednjih povedih in ju zapišite na črti.

Mnogo njegovih objektov je bilo porušenih ali pa so bili deležni skazitve oz. neprimerne prenove.

(1)

V ta namen je odbor organiziral izvedbo posojila s tisoč obveznicami po sto dinarjev.

(1)

- 7.2. Tvorite sopomenski povedi v drugem načinu.

(4)
 (6 točk)

8. Ali so v spodnji povedi vejice postavljene pravilno? Obkrožite DA ali NE in svojo izbiro utemeljite, tako da grafično predstavite stavčno sestavo (S-strukturo) povedi.

Poleg planiških skakalnic je projektiral tudi prvo smučarsko vlečnico v Jugoslaviji, prvo kotalkališče v Ljubljani, stadion Ilirije s tribunami in garderobami ob Gorenjskem kolodvoru v Šiški ter vrsto športnih naprav in rekvizitov.

DA

NE

Grafični prikaz stavčne sestave povedi (S-struktura):

(3 točke)

9. Ali je raba velike začetnice v izpisanih večbesednih lastnih imenih pravilna? Obkrožite DA ali NE. Svojo izbiro utemeljite, tako da napačno zapisana imena popravite in v celoti zapišete na ustrezno črto.

Športni klub Ilirija	DA	NE	_____
Vurnikov bazen	DA	NE	_____
gorenjski kolodvor	DA	NE	_____
Petelinjek pri Ratečah	DA	NE	_____
Smučarski dom v planici	DA	NE	_____

(5 točk)

10. V izhodiščnem besedilu je uporabljenih precej števnikov. Opazujte jih in rešite nalogi.

10.1. Z besedo zapisana števila zapišite s števki, s števki zapisana števila pa z besedami.

20. (stoletja)	_____
(leta) 1930	_____
(s) tisoč (obveznicami)	_____
prva (vlečnica)	_____
1929. (leta)	_____

(3)

- 10.2. Katere vrste števnikov je tvorec uporabil? Odgovor zapišite na črto.

(1)
(4 točke)

11. V naslovu izhodiščnega besedila je pisec uporabil besedo dom. Preberite njen slovarski sestavek in rešite naloge.

dóm -a m, mest. ed. dómu in dômu; mn. domóvi, v drugem pomenu tudi dómi; dv. dóma in domóva (ô)
1. *prostor, hiša, kjer kdo stalno živi, od koder izhaja:* bratova družina ima v mestu lep dom; urediti si dom; vse življenje je bil brez doma / koliko imaš do doma; vsako jutro gre zgodaj od doma, z doma; pozno je že bilo, ko sta se napotila proti domu; dostava mleka na dom *na stanovanje* / tu bo odslej tvoj dom *tu boš prebival, živel* • ekspr. rad se drži doma *veliko časa preživi doma*; ima dva doma, v svoji družini in pri starših *z obema družinama je enako tesno povezan*; knjižnica izposoja knjige na dom *izposojevalci jih lahko vzamejo s seboj*; vznes. zadnji dom *grob* // *družinska skupnost, v kateri kdo živi:* šola in dom morata pri vzgoji sodelovati; ni mu bilo veliko do doma in ga je zanemarjal; skrbeti za dom / dobiti pismo od doma *od domačih, od svoje družine*; spodili so ga z doma; toži se mu po domu *po domačih ljudeh, domačem kraju* / zaradi prezaposlenosti otrokom ni mogla nuditi pravega doma *družinskega vzdušja, topline*; ustvariti si želita dom *lastno družino* **2.** *navadno s prilastkom stavba, urejena za določen namen:* društvo si je sezidalo dom / prireditev bo v prosvetnem domu; gasilski, zadružni, zdravstveni dom / podjetje ima svoj samski in počitniški dom; planinski, turistični dom // *ustanova, ki omogoča bivanje in daje oskrbo:* ves čas študija je stanoval v domu; upravnik doma / dijaški, invalidski, študentski, vajenski dom; kazensko-poboljševalni dom; dom igre in dela *prva leta po 1945 otroški vrtec*; dom onemoglih; dom za siepo mladino **3.** *knjiz. kmečka hiša, navadno z gospodarskimi poslopji:* ob cesti stoji velik dom; porušeni, požgani domovi / njive in travniki ležijo okrog doma **4.** *posestvo, domačija:* prevzeti dom po očetu; poročil se je na dom; sin je ostal na domu // *vznes. domovina:* bojevati se za dom in rod **5.** *po-*

svetovno ali zakonodajno telo, ki zastopa določen sloj ali ima določeno funkcijo: seja obedom / spodnji in zgornji dom angleškega parlamenta ♦ ekon. delo na domu *pod vodstvom podjetja za trg organizirana proizvodnja v zasebnih stanovanjih*; geogr. stegenjeni dom *pri katerem so gospodarska poslopja prizidana k hiši v isti smeri*; dom v ključu *pri katerem so gospodarska poslopja prizidana k hiši v dveh pravih kotih*; prim. Zdoma

- 11.1. Koliko pomenov ima beseda dom in v katerem pomenu je rabljena v izhodiščnem besedilu? Odgovor zapišite na predvideni mesti.

Število pomenov: _____

Številka pomena, v katerem je beseda rabljena v izhodiščnem besedilu: _____ (2)

- 11.2. Besedo uporabite v novi povedi, tako da boste ponazorili njeno strokovno rabo.

_____ (1)

- 11.3. V katero besedno vrsto spada beseda dom in po katerem podatku iz slovarskega sestavka ste to ugotovili? Doplnite poved.

Beseda dom je glede na besedno vrsto _____, kar nam pove

podatek _____.

(2)
(5 točk)

12. V izhodiščnem besedilu pisec uporablja številna zemljepisna lastna imena. Iz njih tvorite vrstne pridevnike in jih zapišite na pripadajoče črte.

Ilirija _____

Planica _____

Rateče _____

Šiška _____

Radovljica _____

Jugoslavija _____

(3 točke)

13. Lastno ime Stanko Bloudek zapišite v orodniku ednine in imenujte premeno.

Orodnik ednine: _____

Imenovanje premene: _____

(2 točki)

14. V zadnjem odstavku izhodiščnega besedila sporočevalec skuša (posredno) vplivati na naslovnika. Spremenite zadnjo poved zadnjega odstavka izhodiščnega besedila tako, da bo njegova želja izražena neposredno in bo prevladovala vplivanjska vloga. Spremenjeno poved napišite na črti.

(2 točki)

Prazna stran